

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Ступінь вищої освіти:	магістр
Спеціальність:	011 – «Освітні, педагогічні науки»
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	екзамен

Автор курсу та лектор:

д.п.н., проф., Зеленов Євгеній Анатолійович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри педагогіки

посада

olmer1954@gmail.com +38-050-474-63-87

електронна адреса

телефон

Skype: zelenov1

месенджер

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Мета викладання навчальної дисципліни – розвиток професійно-педагогічного мислення майбутніх викладачів, формуванням у них науково-педагогічних знань і умінь, що необхідні як для викладацької діяльності, так і для підвищення загальної професійної компетентності та педагогічної культури, ознайомлення магістрантів із сучасними трактуваннями предмета педагогіки вищої школи; дати уявлення про історію та сучасний стан вищої освіти в Україні, провідних тенденціях її розвитку; сприяти формуванню методологічної культури педагогів; сформуванню установки на постійний пошук прикладання філософських, соціально-економічних, психологічних та інших знань до вирішення проблем навчання і виховання у ЗВО; сприяти глибокому освоєнню норм професійної етики викладача вищої школи; поглибити уявлення про особливості професійної праці викладача вищої школи.

В основу викладання дисципліни покладено аксіологічний, антропологічний, культурологічний, синергетичний, особистісно-діяльнісний, компетентнісний, феноменологічний, герменевтичний, акмеологічний підходи, які передбачають розгляд педагогічних проблем у контексті соціокультурної ситуації, погляд на освіту й виховання як на складники культури нації, людства. Програма складена з урахуванням принципів культуровідповідності, єдності загальних та національних цінностей, особистісно орієнтованої вищої освіти.

Результати навчання:

Знати: основні педагогічні категорії, сутність, своєрідність навчально-виховного процесу у вищій школі, тенденції, особливості розвитку системи вищої освіти в Україні та зарубіжних країнах, суперечності, психічні функції, особливості розвитку молодшої людини студентського віку, структуру, психолого-педагогічні аспекти організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти, критерії відбору, принципи структурування змісту навчання у вищій школі, форми організації навчання здобувачів, сутність, особливості, методи, прийоми виховання студентів, основи управління закладами вищої освіти.

Передумови до початку вивчення:

Вміти: ставити навчальну мету, відбирати, структурувати зміст лекцій, практично-семінарських занять, розвивати інтерес, особистісне ставлення здобувачів вищої освіти до змісту навчального курсу, складати навчальну програму з курсу, застосовувати методи, прийоми організації виховного впливу на студентів

Базові знання та уявлення із загальних основ педагогіки та історії педагогіки, вікової психології, філософії, культурології.

Мета курсу (набуті компетентності)

В наслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

Здатність розв'язувати складні завдання та проблеми в галузі освітніх, педагогічних наук, професійній діяльності, в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

ЗК1. Здатність до абстрактного, критичного та позитивного мислення;

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК3. Знання і розуміння предметної та професійної області

ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК5. Здатність адаптуватися і діяти в новій ситуації

ЗК6. Здатність виявляти, класифікувати і вирішувати проблеми

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ЗК8. Здатність працювати в команді та будувати ефективну взаємодію між суб'єктами освітнього процесу;

ЗК9. Здатність до професійного спілкування іноземними мовами;

ЗК10. Здатність до навчання з високим ступенем автономії протягом життя;

ЗК11. Здатність здійснювати професійні функції в процесі інклюзивного навчання

ФК1. Здатність орієнтуватися в сучасних тенденціях розвитку освіти та передбачати їх потенційні наслідки

ФК2. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки в освітньо-педагогічній діяльності;

ФК4. Здатність використовувати спеціалізовані уміння/навички у визначенні та розв'язанні проблем, організації та проведенні науково-педагогічних досліджень та зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються;

ФК7. Здатність застосовувати інноваційні (в тому числі дистанційні) педагогічні технології для вирішення завдань освітнього процесу;

ФК9. Здатність виявляти шляхи духовного розвитку особистості;

ФК10. Здатність до самоосвіти, професійного та особистісного розвитку протягом життя;

ФК11. Здатність управляти освітніми процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів;

ФК12. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах;

ФК13. Здатність застосовувати діагностику для визначення академічних досягнень здобувачів вищої освіти;

ФК 15. Здатність організовувати та аналізувати освітній процес у вищій школі в контексті ідей гуманізації, демократизації, гуманітаризації, плюралізму і варіативності виховних практик на засадах аксіологічного, антропологічного, культурологічного, синергетичного, особистісно-діяльнісного, компетентнісного, феноменологічного, герменевтичного, акмеологічного підходів

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПРН1. **Знання (ЗН)** Визначати основні характерні риси нової соціокультурної реальності, розуміти соціально-історичну обумовленість цілей розвитку освіти в Україні та за кордоном;

ПРН2. **Знання (ЗН)** Знати специфіку професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи;

ПРН3. **Уміння (УМ)** Використовувати спеціалізовані концептуальні знання на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення, для розв'язання дослідницьких задач в освітньо-педагогічній галузі;

ПРН11. **Автономія і відповідальність (АіВ)** Визначати індивідуальну освітню

траєкторію особистісного зростання та професійного становлення майбутнього фахівця;

ПРН12. **Уміння (УМ)** Організувати освітній процес у вищій школі на засадах аксіологічного, антропологічного, культурологічного, синергетичного, особистісно-діяльнісного, компетентнісного, феноменологічного, герменевтичного, акмеологічного підходів у контексті ідей гуманізації, демократизації, гуманітаризації, плюралізму і варіативності виховних практик;

ПРН13. **Уміння (УМ)** Використовувати потенціал креативності в генеруванні педагогічних ідей та досягненні наукових цілей;

ПРН14. **Автономія і відповідальність (АіВ)** Управляти освітніми процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів;

ПРН15. **Уміння (УМ)** Інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах; ПРН20. **Автономія і відповідальність (АіВ)**

Навчатись з високим рівнем автономності та самостійності протягом життя;

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Методологічні основи педагогіки вищої школи	2/0/2	Роль вищої освіти в сучасній цивілізації. Криза освіти як віддзеркалення кризи цивілізації. Необхідність реформування системи вищої освіти. Філософія освіти.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
2	Актуальність педагогічних знань у підготовці фахівців у закладі вищої освіти	2/0/2	Предмет і основні категорії педагогіки вищої школи. Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук, її зв'язок з іншими науками. Особливості педагогіки вищої школи.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
3	Стан та тенденції розвитку педагогіки вищої школи	2/0/2	Роль вищої освіти в розвитку цивілізації та необхідність її реформування. Педагогіка вищої школи як наукова дисципліна. Основні напрямки та тенденції розвитку вищої освіти. Основні тенденції у формуванні системи освіти в Україні	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
4	Сутність університетської освіти	2/0/2	Походження університету та його історичний розвиток. Особливості університетської освіти. Функції університету в суспільстві. Місія університету. Ідея сучасного університету.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
5	Викладач ЗВО як суб'єкт процесу навчання	2/0/2	Зміст і структура діяльності викладача, умови її ефективності. Структура професійних здібностей і вмінь викладача . Особливості педагогічної діяльності	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

			викладача з реалізації особистісно орієнтованої освіти. Типології викладачів ЗВО.	
6	Студентство як особлива соціально-демографічна група	2/0/2	Виникнення студентства. Визначення студентства Характерні риси студентства Сучасна типологія студентства Мотиви вибору професії і життєві орієнтації студентів Соціально-психологічна нестійкість особистості студента	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
7	Методологічні та дидактичні принципи в системі освіти	2/0/2	Принципи в педагогіці і їх класифікація. Методологічні принципи - поняття і роль. Дидактичні принципи.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
8	Особливості діяльності викладача при підготовці та проведенні лекційного заняття	4/0/2	Вимоги до лекції. Характерні риси лекції. Цілі лекції. Мотиви підготовки та читання лекції. Способи підготовки і читання лекції. Підготовка до лекції. Читання лекції. Правила поведінки лектора. Деякі прийоми підтримки інтересу.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
9	Психологічні особливості діяльності викладача	2/0/2	Сутність процесу викладання. Особливості освоєння викладання у ЗВО починаючими викладачами. Особливості проведення семінару. Особливості проведення іспиту. Оцінка знань здобувачів вищої освіти.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
10	Форми організації навчання у вищій школі	2/0/2	Практичні заняття у ВШ. Семінарські заняття. Просемінари. Спецсеминар. Лабораторні роботи. Самостійна робота здобувачів.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

11	Розвиток творчого мислення студентів у процесі навчання	2/0/2	Критерії творчого мислення. Методи стимуляції творчої діяльності та поняття творчої особистості. Розвиток творчого мислення в процесі навчання і виховання.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
12	Виховання у закладі вищої освіти	4/0/2	Актуальність виховання у ЗВО. Принципи виховання у вищій школі. Специфіка виховного процесу у ЗВО. Основні напрямки виховання у ЗВО. а) формування патріотизму і громадянських якостей; б) формування здорового способу життя; в) розвиток студентського самоврядування; г) планетарне виховання. Роль викладача вищої школи у вихованні здобувачів вищої освіти.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
13	Заклад вищої освіти як об'єкт управління	2/0/2	Термінологічні означення типів ЗВО України. Ресурси ЗВО. Об'єкт дії та впливу в діяльності ЗВО. Ієрархія управлінських рішень в діяльності ЗВО. Принципи економічного управління функціонуванням ЗВО. Основні внутрішні документи, що регламентують діяльність ЗВО. Показники діяльності ЗВО.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
14	Структурна побудова ЗВО	2/0/2	Соціально-педагогічні системи. Поняття і види. Управління педагогічними системами. Основні принципи управління педагогічними системами.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

			Структурна побудова ЗВО.	
15	Організаційно-правова структура ЗВО	2/0/2	Рівні структури ЗВО. Відокремлені структурні підрозділи. Динамізм структури ЗВО.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

Рекомендована література

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Словник-хрестоматія педагогічних понять: Навч. посібник для студентів, аспірантів, викладачів. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2004. – 272 с.
3. Вітвицька С.С. В 54 Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk702798.pdf>
4. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с URL: <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>
5. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/.pdf>
6. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / С. Г. Немченко, О. Б. Голік, О. В. Лебідь. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2014. – 534 с URL: <https://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/1805/1/%D0%9F%D0%92%D0%A8%D0%9B%D0%B5%D0%B1%D1%96%D0%B4%D1%8C.pdf>
7. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf
8. Салов В.О. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. для студ. гірн. спец. вищ. навч. закл. [Електронний ресурс] / В.О. Салов ; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2003. – 170 с. URL: https://www.nmu.org.ua/ua/content/infrastructure/structural_divisions/science_met_centra/korisniy-arkhiv-sferi-osviti-ngu/2003%20%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B8%20%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8.pdf
9. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / М. М. Фіцула. – Київ: «Академвидав» 2006. – 352 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/412096.pdf

Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни «Педагогіка вищої школи» (для магістрантів спеціальності 011 – «Освітні, педагогічні науки») / Укл.: Є.А. Зеленов. – Сєверодонецьк: СНУ ім В. Даля. Платформа MOODLE

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	20
Тести	25
Індивідуальні завдання	25
Залік	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

<i>Плагіат та академічна доброчесність:</i>	<p>Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.</p> <p>Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.</p>
<i>Завдання і заняття:</i>	<p>Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.</p>
<i>Поведінка в аудиторії:</i>	<p>На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.</p> <p>Під час занять студенти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ не вживають їжу та жувальну гумку; ☐ не залишають аудиторію без дозволу викладача; ☐ не заважають викладачу проводити заняття. <p>Під час контролю знань студенти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ є підготовленими відповідно до вимог даного курсу; ☐ розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб); ☐ не заважають іншим; ☐ виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.